

บทที่ 3

โครงสร้างและส่วนประกอบของคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

จากการเก็บข้อมูลจากเอกสารผู้วิจัยได้คำประสมจำนวน 620 คำ ผู้วิจัยได้นำคำประสมมาทดสอบกับผู้บอกภาษาเพื่อที่จะศึกษาว่าคำเหล่านี้มีใช้ในภาษาหรือไม่ และมีคำและมีคำอื่นๆ นอกเหนือไปจากนี้หรือไม่และจากการเก็บข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยได้คำประสมเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 710 คำ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะเสนอผลการศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำประสม กล่าวคือวิเคราะห์ว่าเมื่อคำมาประสมกันแล้วทำให้เกิดเป็นคำประสม คำเหล่านั้น มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์อย่างไร และความสัมพันธ์มีแบบใดบ้าง นอกจากนี้ ยังศึกษาด้วยว่า คำที่ประกอบขึ้นเป็นคำประสมนั้นเป็นคำในหมวดคำประเภทใดบ้าง มีข้อจำกัดในเรื่องประเภทของหมวดคำหรือไม่

3.1 โครงสร้างคำประสมตามทฤษฎีของบลูมฟิลด์

ในการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ผู้วิจัยจะ

ใช้การพิจารณาโครงสร้างคำตามแบบของบลูมฟิลด์¹ ได้แก่การพิจารณาความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยคำที่ประกอบขึ้นเป็นคำประสม และการพิจารณาความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของส่วนประกอบคำประสม

3.1.1 ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ของคำที่ประกอบขึ้นเป็นคำประสมตามข้อเสนอของบลูมฟิลด์ คำประสมอาจจะมีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ได้เป็น 2 แบบ คือ

3.1.1.1 ความสัมพันธ์แบบเข้าสู่ศูนย์กลาง(endocentric relation) ความสัมพันธ์แบบนี้พบในหน่วยสร้างคำประสมที่มีส่วนประกอบส่วนหนึ่งในหน่วยสร้างคำประสมสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างคำประสมนั้นได้ ความสัมพันธ์แบบดังกล่าวสามารถแบ่งย่อยได้อีกดังนี้

ก) ความสัมพันธ์แบบเข้าสู่ศูนย์กลางร่วม (coordinative endocentric relation) ความสัมพันธ์แบบนี้พบในหน่วยสร้างคำประสมที่มีส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไปไม่ว่าคำใด สามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างได้ และคำที่เกิดแทนที่หน่วยสร้างนั้นจะต้องมีความหมายเหมือน หรือ คล้ายคลึงกับหน่วยสร้างนั้น เช่นในคำประสม queen-mother (แม่ราชินี) ส่วนประกอบทั้งสองคำคือ queen หรือ mother สามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้าง queen-mother ได้

ข) ความสัมพันธ์แบบเข้าสู่ศูนย์กลางขยาย (subordinative endocentric relation) ความสัมพันธ์แบบนี้พบในหน่วยสร้างคำประสมที่มีส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไปโดยที่มีคำเพียงคำหนึ่งเท่านั้นที่สามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างได้ และมีความหมายคล้ายคลึงกับหน่วยสร้างนั้น

¹Leonard Bloomfield, Language (Great Britain: Cox & Wyman Ltd., 1933) p.235-236

และคำๆนั้นจะต้องเป็นคำหลัก (head) ของหน่วยสร้างคำประสม เช่น ในคำประสม door-knob(ที่จับประตู) knob สามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างได้ และเป็นคำหลักด้วย

3.1.1.2 ความสัมพันธ์แบบไร้ศูนย์กลาง(exocentric relation) ความสัมพันธ์แบบนี้พบในหน่วยสร้างคำประสมที่ประกอบด้วยคำสองคำขึ้นไปโดยที่ไม่มีส่วนประกอบคำใดสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างคำประสมได้ เช่น ในคำประสม bittersweet (ช็อกโกแลต) ส่วนประกอบทั้งสองส่วนไม่ว่า bitter หรือ sweet ไม่สามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างได้

3.1.2 ความสัมพันธ์ของคำในแง่การเรียงลำดับคำในส่วนประกอบคำประสมตามข้อเสนอของบลูมฟิลด์² ซึ่งได้กล่าวว่าในการวิเคราะห์คำประสมอาจจะศึกษาเรื่องการเรียงลำดับของคำที่เป็นส่วนประกอบคำประสม เขาได้แบ่งคำประสมออกเป็น 2 ประเภทโดยใช้การเรียงลำดับดังกล่าวเป็นเกณฑ์ ดังนี้

3.1.2.1 คำประสมที่มีโครงสร้างปกติ (syntactically compound) ได้แก่คำประสมที่ประกอบด้วยส่วนประกอบสองคำขึ้นไปโดยที่คำทั้งสองหรือมากกว่านั้น จะต้องมีการเรียงลำดับเหมือนกับการเรียงลำดับคำในโครงสร้างนามวลี เช่น ภาษาอังกฤษ คำประสม blackbird "นกชนิดหนึ่งมีสีดำ" และคำประสม whitecap "คลื่น" ส่วนประกอบทั้งสองคำนี้มีการเรียงลำดับคำเหมือนกับคำในโครงสร้างนามวลี คือเป็นแบบ คือ black bird กับ white cap

3.1.2.2 คำประสมที่มีโครงสร้างไม่ปกติ (asyntactically compound) ได้แก่คำประสมที่ประกอบด้วยส่วนประกอบสองคำขึ้นไปหรือมากกว่าที่มีการเรียงลำดับคำต่างออกไปจากการเรียงลำดับคำในโครงสร้างนามวลี, คุณศัพท์วลี และกริยาวลีของภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ

²Ibid., p.233-235

คำประสม dry-clean "ซึกแห้ง" ซึ่งในภาษาอังกฤษจะไม่มีกริยาเรียงลำดับ
โครงสร้างนามวลีเป็นแบบ * dry clean

3.2 โครงสร้างของคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

คำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบตามเกณฑ์
ที่ว่าส่วนประกอบเป็นหน่วยสร้างหรือไม่ ดังนี้

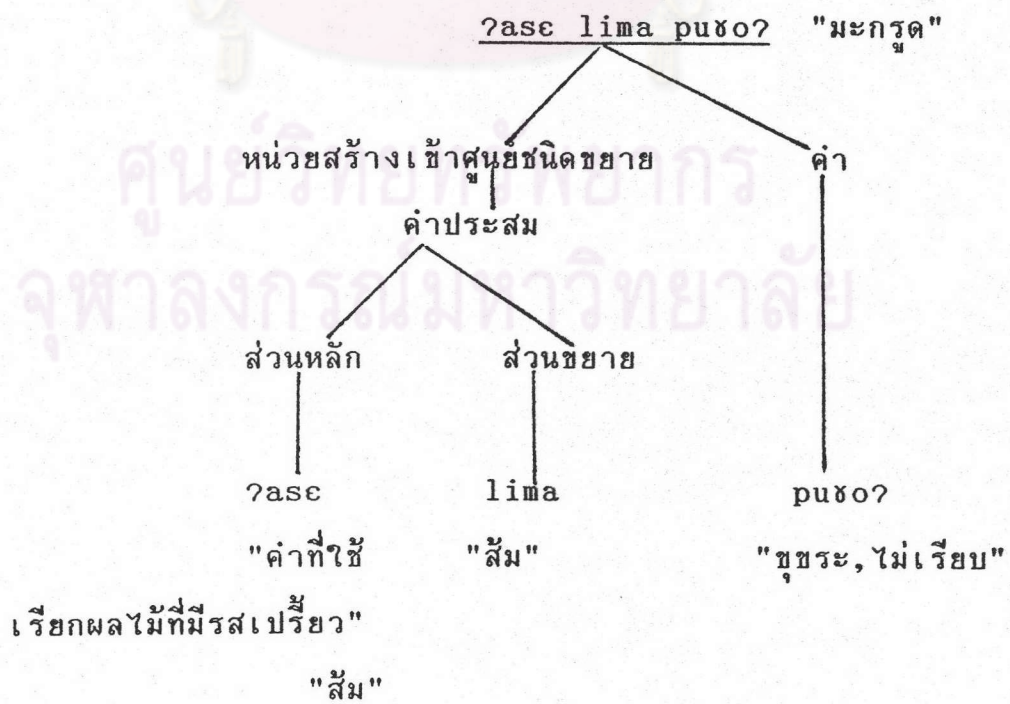
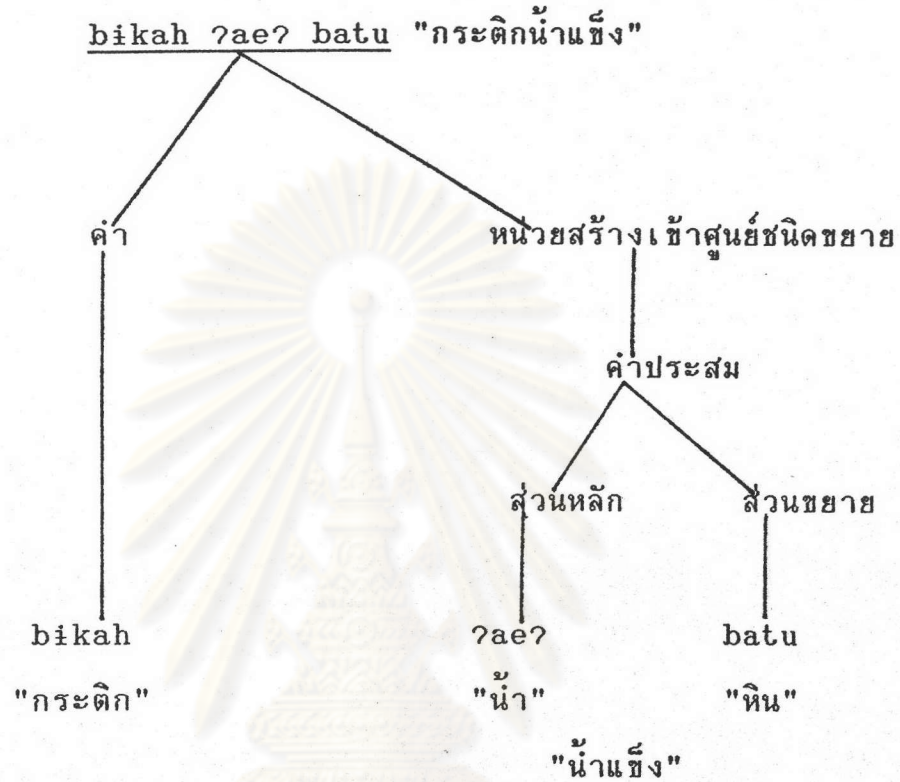
3.2.1 คำประสมที่ไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง คำประสมที่
มีโครงสร้างดังกล่าวจะประกอบด้วยส่วนประกอบซึ่งเป็นคำสองคำ เช่น

ส่วนประกอบ	ส่วนประกอบ	คำประสม
คำ	คำ	
suko	ciyo	suko ciyo
"หัวเราะ, ตีใจ"	"ล่าพองใจ, กระทบ"	"สนุกสนาน"
bbikah	binin	bbikah binin
"รอย, ร่องรอย"	"เมีย"	"เมียเก่า"

3.2.2 คำประสมที่มีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้าง คำประสมที่
มีโครงสร้างดังกล่าวจะประกอบด้วยส่วนประกอบซึ่งเป็นคำสามคำ คำประสมที่
มีโครงสร้างแบบนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามหน่วยสร้างซึ่งเป็นส่วน
ประกอบคำประสม ดังนี้

ก) คำประสมที่ประกอบด้วยส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็น
หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์กลาง คำประสมที่มีโครงสร้างแบบนี้เมื่อพิจารณาการเรียง
ลำดับความสัมพันธ์ของคำแต่ละคำอาจจะดูเหมือนกันเช่น bikah ʔaeʔ batu
"กระตักน้ำแข็ง" กับ ʔase lima puoʔ "มะกรูด" แต่เมื่อพิจารณา

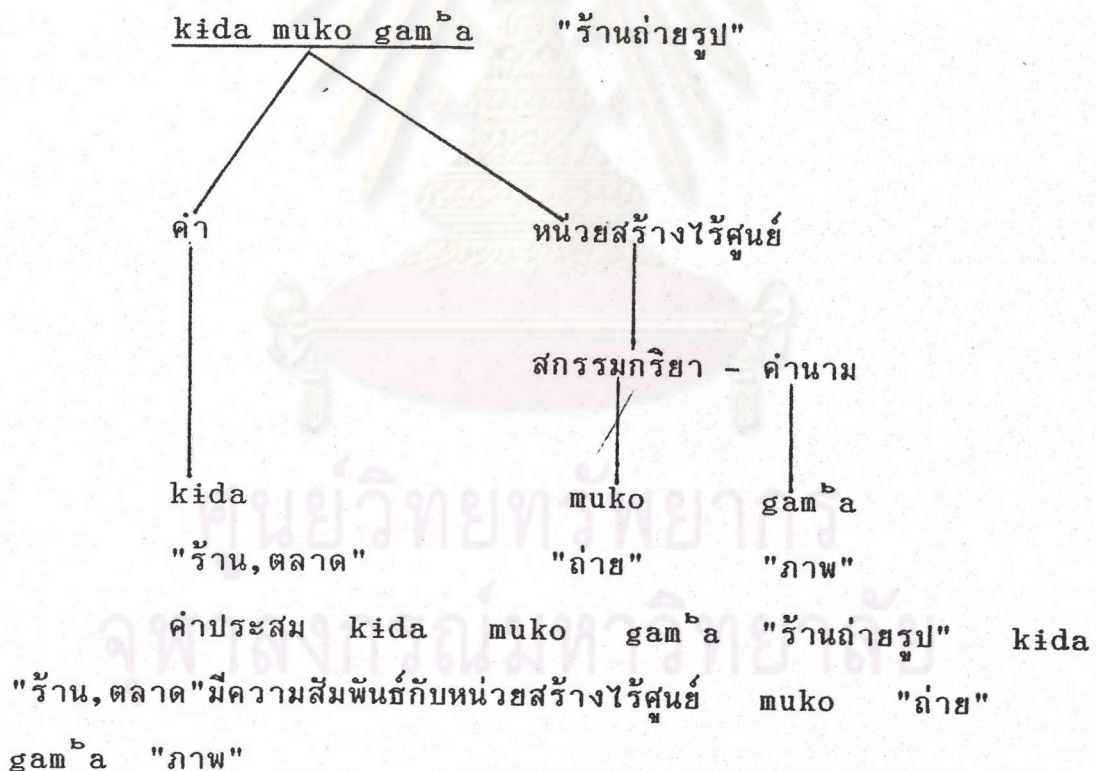
ความสัมพันธ์ตามลำดับขั้นแล้วคำประสมเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ต่างกัน แสดงความสัมพันธ์โดยแผนภูมิต้นไม้ดังนี้

จะเห็นได้ว่าคำประสมคำแรก คำ bikah จะสัมพันธ์กับคำ ?ae? กับ batu ซึ่งทั้งสองคำนี้จะสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเป็นหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย และเป็นคำประสม โดยที่ ?ae? ทำหน้าที่เป็นส่วนหลักและ batu ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

คำประสมคำที่สอง ?ase กับ lima จะสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเป็นหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย และทำหน้าที่ร่วมกันเป็นคำประสมโดยที่ ?ase ทำหน้าที่เป็นส่วนหลักและ lima ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

ข) คำประสมที่ประกอบด้วยส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้างไว้ศูนย์ คำประสมที่มีโครงสร้างแบบนี้จะมีการเรียงลำดับและความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นดังนี้แสดงความสัมพันธ์ด้วยแผนภูมิต้นไม้

สรุปได้ว่าโครงสร้างคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมี 2 แบบคือ คำประสมที่ไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง กับ คำประสมที่มีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้างซึ่งจำแนกย่อยได้ 2 แบบคือ คำประสมที่ส่วนประกอบ

ส่วนหนึ่ง เป็นหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย กับ ค่าประสมที่มีส่วนประกอบส่วนหนึ่ง เป็นหน่วยสร้างไว้ศูนย์

3.3 ประเภทของค่าประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ในตอนนี้อยู่วิจัยจะวิเคราะห์ว่ามีค่าหมวดใดบ้างที่สามารถเกิดร่วมกัน เป็นส่วนประกอบของหน่วยสร้างค่าประสม และค่าประสมดังกล่าวแบ่งเป็นหมวดค่า ได้กี่ประเภท ในการจำแนกหมวดค่า ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ ดร. วิจินต์ ภาณุพงศ์ซึ่งได้ กำหนดไว้ในหนังสือภาษาไทย 3 : ไวยากรณ์โครงสร้าง

3.3.1 ค่าประสมประเภทคำนาม ค่าประสมประเภทนี้อาจจะเกิด จากค่าสองค่า หรือค่าสามค่ามารวมกัน ค่าประสมประเภทนี้จากข้อมูลพบทั้งสิ้น 606 ค่า และค่าประสมจะมีโครงสร้างจะมีโครงสร้าง 2 แบบ ดังนี้

3.3.1.1 ค่าประสมประเภทคำนามที่ไม่มีส่วนประกอบใด เป็นหน่วยสร้าง ค่าประสมที่มีโครงสร้างดังกล่าวจากข้อมูลพบทั้งสิ้น 528 ค่า โดยที่ส่วนประกอบอาจมาจากหมวดคำนาม สกรรมกริยา อกรรมกริยา ค่าคุณศัพท์ ค่าวิเศษณ์ ค่าบุพบท ค่าบอกจำนวน ลักษณะนาม ค่าเหล่านี้สามารถเกิดร่วมกันได้ ดังต่อไปนี้

1) คำนาม	คำนาม	ได้แก่	
	tilo	kubih	> tilo kubih
	"ไข่"	"กะหล่ำ"	"ดอกกะหล่ำ"
	kayu	ʔapi	> kayu ʔapi
	"ไม้"	"ไฟ"	"ไม้ไฟ"
2) คำนาม	อกรรมกริยา	ได้แก่	

	tuke	masoʔ	>	tuke	masoʔ
	"ช่าง"	"สูก"		"พ่อครัว, แม่ครัว"	
	suxaʔ	tixiyəʔ	>	suxaʔ	tixiyəʔ
	"หนังสือ, เอกสาร"	"ร้องไห้, ร้อง"		"หนังสือร้องเรียน, คำร้อง"	
3)	คำนาม	สกรรมกริยา	ได้แก่		
	ʔoʔɛ	gətɔɔh/ggətɔɔh	>	ʔoʔɛ	gətɔɔh
	"คน"	"ต้อย"		"นักมวย"	
	kixetə	təloʔ	>	kixetə	təloʔ
	"รถ"	"เข็น, ผลัก, ดัน"		"รถเข็น"	
4)	คำนาม	คุณศัพท์	ได้แก่		
	tixon	mase	>	tixon	mase
	"มะเขือ"	"เปรี้ยว"		"มะเขือเทศ"	
	tuke	kixin	>	tuke	kixin
	"กระดูก"	"แห้ง"		"กระดูกหน้าแข้ง"	
5)	คำนาม	คำวิเศษณ์	ได้แก่		
	ladə	bina	>	ladə	bina
	"พริก"	"จริง, แท้"		"พริกไทย"	
6)	คำนาม	คำบุพบท	ได้แก่		
	ʔoʔɛ	tinɔh	>	ʔoʔɛ	tinɔh
	"คน"	"กลาง"		"คนกลางช่วยไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท"	
	badzu	dale	>	badzu	dale
	"เสื้อ"	"ใน"		"เสื้อชั้นใน"	
7)	คำนาม	ลักษณนาม	ได้แก่		
	ʔubaʔ	bute	>	ʔubaʔ	bute
	"ยา"	"เม็ด, เมล็ด"		"ยาเม็ด"	
	timun	bate	>	timun	bate
	"แดง"	"ล่าตัน, ก้อน, ตุ่น"		"แดงกว่า"	

	pətɕəʔ	ɕam ^h oʔ	>	pətɕəʔ	ɕam ^h oʔ
	"ปัก, เสียบ"	"ผม"		"ปักผม"	
16)	คำคุณศัพท์	คำนาม	ได้แก่		
	budzo	tɨlɔ	>	budzo tɨlɔ	
	"เรียว, แหลม"	"ไข่"		"วางรี, รูปไข่"	
	ssalɔh	ʔɔɕaʔ	>	ssalɔh ʔɔɕaʔ	
	"ผิด"	"เส้น"		"เส้นเคล็ด"	
17)	คำบุพบท	คำนาม	ได้แก่		
	dale	ɕumɔh	>	dale ɕumɔh	
	"ใน"	"บ้าน"		"ห้องนอน"	
	tɨŋɔh	haxi	>	tɨŋɔh haxi	
	"กลาง"	"วัน"		"ตอนเที่ยง, กลางวัน"	

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีโครงสร้างแบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง
จำนวน 528 คำจากข้อมูลคำประสมประเภทคำนามซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 606 คำ

3.3.1.2 คำประสมประเภทคำนามที่ประกอบด้วย
ส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้าง คำประสมประเภทนี้จำแนกย่อยได้
2 ประเภทดังนี้

3.3.1.2.1 คำประสมประเภทคำนามที่ส่วน
ประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย คำประสมประเภทนี้อาจจะมี
การเรียงลำดับเป็นแบบคำ-หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย และแบบหน่วยสร้างเข้า
ศูนย์ชนิดขยาย-คำ คำที่เป็นส่วนประกอบนั้นมาจากหมวดคำนาม สกรรมกริยา
อกรรมกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำลักษณนาม คำเหล่านี้สามารถเกิด
ร่วมกันได้ดังนี้

ก. คำ-หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย

1) คำนาม + (คำนาม + คำนาม) ได้แก่

beʔ + (budʋʔ + sikɔlɔh) > beʔ budʋʔ sikɔlɔh
 "เด็ก" "โรงเรียน" "กระเป๋านักเรียน"
 "กระเป๋า" "นักเรียน"

2) คำนาม + (คำนาม + อกรรมกริยา) ได้แก่

tekeʔ + (kapa + tube) > tekeʔ kapa tube
 "เครื่อง" "บิน" "ตัวเครื่องบิน"
 "ตัว" "เครื่องบิน"

ข. หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย-คำ

1) (คำนาม + คำนาม) + สกรรมกริยา ได้แก่

ʔaeʔ batu ʔasɔh > ʔaeʔ batu ʔasɔh
 "น้ำ" "หิน" "ชนมน้ำแข็งใส"
 "น้ำแข็ง" "ลับ"

2) (คำนาม + คำนาม) + คำคุณศัพท์ ได้แก่

bikah ʔaeʔ panah > bikah ʔaeʔ panah
 "ภาชนะ" "น้ำ" "กระดิกน้ำร้อน"
 "กระดิก" "ร้อน"

3) (คำนาม + คำคุณศัพท์) + คำนาม ได้แก่

pise kilaʔ baɣaʔ > pise kilaʔ baɣaʔ
 "กล้วย" "ผาด" "กล้วยน้ำว้า"
 "กล้วย" "ทิศตะวันตก"

4) (คำนาม + ลักษณะนาม) + คำวิเศษณ์ คือ

dzamu bute banɔʔ > dzamu bute banɔʔ
 "ชมพู" "เม็ด, เมล็ด" "ฝรั่ง(ผลไม้)"
 "ฝรั่ง" "มาก"

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีโครงสร้างแบบมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วย
 สร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายจำนวน 49 คำ

3.3.1.2.2 คำประสมประเภทคำนามที่

ส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้างไว้ศูนย์ ส่วนประกอบอาจมาจากหมวดคำนาม สกรรมกริยา คำบอกจำนวนและสามารถเกิดร่วมกันได้ดังนี้

1) คำนาม + (สกรรมกริยา - คำนาม) ได้แก่

tuke + (gutiq - ʃam^ooʔ) > tuke gutiq ʃam^ooʔ

"ข้าง" "ตัด" "ผม" "ข้างตัดผม"

ʔubaʔ + (basoh - ppaɔ) > ʔubaʔ basoh ppaɔ

"ยา" "ล้าง, ซัก" "ศรีษะ" "ยาสระผม"

2) คำนาม + (คำบอกจำนวน - ลักษณะนาม) ได้แก่

bawe + (sɨ - ʔulah) > bawe sɨ ʔulah

"หัวหอม, "หนึ่ง" "หัว" "ขนมทองหยอด"

กระเทียม"

3) คำนาม + (สกรรมกริยา - สกรรมกริยา) คือ

dzale + (tɕaxi - make) > dzale tɕaxi make

"ทาง, ถนน" "เสาะแสวง, หา" "กิน" "วิธีการ, หนทางท่ามาหากิน"

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีโครงสร้างแบบมีส่วนประกอบส่วนหนึ่ง เป็นหน่วยสร้างไว้ศูนย์จำนวน 29 คำ

ตามที่ได้วิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า คำประสมซึ่งประเภทคำนามมี จำนวนทั้งสิ้น 606 คำ มีโครงสร้าง 2 แบบคือ แบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็น หน่วยสร้างมีจำนวนทั้งสิ้น 528 คำ กับแบบมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วย สร้าง มีจำนวน 78 คำ

3.3.2 คำประสมประเภทคำกริยา แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

3.3.2.1 คำประสมประเภทสกรรมกริยา จะเกิดจากคำสอง

คำมารวมกัน คำประสมประเภทนี้มีโครงสร้างเป็นแบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วย สร้าง ส่วนประกอบอาจจะมาจากหมวดคำสกรรมกริยา คำนาม คำคุณศัพท์

สามารถเกิดร่วมกันได้ดังนี้

- 1) สกรรมกริยา + สกรรมกริยา ได้แก่
kutɕa	baɕa	>	kutɕa baɕa
"กวน, คน, คู้ย"	"ผสม"		"กระจัดกระจาย"
kipeʔ	tanɔ	>	kipeʔ tanɔ
"ปืบ"	"ถาม"		"คาดคั้น"
- 2) สกรรมกริยา + คำนาม ได้แก่
suwaʔ	duwiʔ	>	suwaʔ duwiʔ
"ป้อน"	"เงิน"		"ให้สินบน"
- 3) สกรรมกริยา + คำคุณศัพท์ ได้แก่
buwaʔ	dzahaʔ	>	buwaʔ dzahaʔ
"ท่า"	"ร้าย, ชั่ว, เกเร"		"ท่าชั่ว, ท่าร้าย"

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าคำประสมประเภทสกรรมกริยามีอยู่จำนวน

13 คำ

3.3.2.2 คำประสมประเภทอกรรมกริยา อาจเกิดจาก คำสองคำหรือสามคำมารวมกัน คำประสมประเภทนี้มีโครงสร้าง 2 แบบดังนี้

3.3.2.2.1 คำประสมประเภทอกรรมกริยาที่ไม่มีส่วนประกอบส่วนใดเป็นหน่วยสร้าง ส่วนประกอบอาจมาจากหมวดคำอกรรมกริยา สกรรมกริยา คำนาม คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำบอกจำนวน และสามารถเกิดร่วมกันได้ดังนี้

- 1) อกรรมกริยา + อกรรมกริยา เช่น
sukɔ	ɕelɔ	>	sukɔ ɕelɔ
"หัวเราะ, ชอบ"	"ยินยอม, เต็มใจให้"		"สมัครใจ" "สมัครใจ"
gilaʔ	tɕiɕɔh	>	gilaʔ tɕiɕɔh
"มืด"	"สว่าง, ใส"		"(แสงไฟ) กระทบ"

- 2) อกรรมกริยา + คำคุณศัพท์ เช่น
 dime + panah > dime panah
 "เป็นไข้" "ร้อน" "เป็นไข้ตัวร้อน, ร้อนใน"
- 3) อกรรมกริยา + คำบุพบท คือ
 xoho? dale > xoho? dale
 "สะบักสะบอม" "ใน" "ซ้ำใน"
- 4) อกรรมกริยา + คำนาม เช่น
 tim^o namo > timo namo
 "โพล่, ปราบ" "ชื่อ" "มีชื่อเสียง"
 dzatoh dziho > dzatoh dziho
 "ตก, ร่วง" "ยี่ห้อ" "เสียศักดิ์ศรี"
- 5) สกรรมกริยา + คำนาม เช่น
 nai? ?anig > nai? ?anig
 "ขึ้น, ชี้" "ลม" "แน่นอนที่จะเป็นลม, คึกคะนอง"
 lika? pixo? > lika? pixo?
 "ติด" "ท้อง" "ตั้งท้อง"
- 6) สกรรมกริยา + สกรรมกริยา เช่น
 make ppon > make ppon
 "กิน" "สูบ(ลม, น้ำ)" "บ้ายอ"
- 7) สกรรมกริยา + คำคุณศัพท์ เช่น
 mabo? ttino > mabo? ttino
 "เมา" "เพศหญิง" "หมกมุ่น, มัวกับผู้หญิง"
- 8) สกรรมกริยา คำบุพบท คือ
 sake? dale > sake? dale
 "เจ็บ" "ใน" "ซ้ำใน"

9) คำคุณศัพท์ + คำนาม คือ
 kixiq bato? > kixiq bato?
 "แห้ง" "คอ" "กระหายน้ำ, คอแห้ง"

10) คำบอกจำนวน + คำนาม คือ
 satu hati > sati hati
 "หนึ่ง" "จิตใจ" "ร่วมใจ, หนึ่งใจเดียว"

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีโครงสร้างแบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง
 จำนวน 44 คำ

3.3.2.2.2 คำประสมประเภทกรรมกริยา
 ที่ส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย ส่วนประกอบคำหนึ่งจะมาจากหมวดคำกรรมกริยา และอีกส่วนประกอบเป็นหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์
 ชนิดขยายประเภทคำนาม ดังนี้

กรรมกริยา + (คำนาม + คำนาม) คือ
 dzale + (kaki + ?aye) > dzale kaki ?aye
 "เดิน" "เท้า" "ไถ่" "เดินเท้าเปล่า"

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีโครงสร้างแบบมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วย
 สร้างเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายเพียงหนึ่งคำ

สรุปได้ว่าคำประสมประเภทคำกริยาที่พบในข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 58 คำ
 และแบ่งได้ 2 ประเภทคือ คำประสมประเภทกรรมกริยา และคำประสมประ
 เภทกรรมกริยา คำประสมประเภทกรรมกริยาซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 13 คำ มี
 โครงสร้างเป็นแบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง ส่วนคำประสมประ
 เภทกรรมกริยาซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 45 คำ ยังอาจแยกย่อยเป็น 2 แบบตามลักษณะ
 โครงสร้างคือ แบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้างซึ่งมีจำนวน 44 คำ และ
 แบบมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้างซึ่งมีหนึ่งคำ

3.3.3 คำประสมประเภทคำคุณศัพท์ คำประสมประเภทนี้จะไม่

ไม่มีส่วนประกอบส่วนใดเป็นหน่วยสร้าง คำที่เป็นส่วนประกอบอาจมาจากคำนาม คำคุณศัพท์ อกรรมกริยา คำวิเศษณ์ และสามารถเกิดร่วมกันได้ดังนี้

- 1) คำคุณศัพท์ + คำคุณศัพท์ เช่น

bixu	tuwo	>	bixu tuwo
"สีฟ้า"	"แก่, มีอายุ, มีด, คล้า"		"สีน้ำเงินเข้ม"
hite	manih	>	hite manih
"สีดำ"	"หวาน"		"ดำขำ"
- 2) คำนาม + คำคุณศัพท์ เช่น

mulo?	lim ^๒ ε?	>	mulo? lim ^๒ ε?
"ปาก"	"เปียก, นิ่ม"		"ปากพล่อย, ปากไม่ดี"
tɪliŋɔ	nipih	>	tɪliŋɔ nipih
"หู"	"บาง"		"หูเบา"
- 3) คำนาม + อกรรมกริยา เช่น

mato	liya	>	mato liya
"ดวงตา"	"เปรี้ยว"		"ตาไว"
piɕo?	butɔ	>	piɕo? butɔ
"ท้อง"	"บอด"		"รุ่ง"
- 4) คำนาม + คำนาม เช่น

kaki	botɔ	>	kaki botɔ
"เท้า, ตีน"	"ชวด"		"ติดเหล้า"
- 5) คำนาม + คำวิเศษณ์ คือ

mulo?	libeh	>	mulo? libeh
"ปาก"	"เกิน, เหลือ, "		"ปากมาก"

เหลือเฟือ, เหนือกว่า, มากกว่า"

6) คำคุณศัพท์ + คำนาม เช่น
 kixah piɔʔ > kixah piɔʔ
 "แข็ง" "ท้อง" "ต่อ"

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทคำคุณศัพท์ทั้งหมดจำนวน 45 คำ

3.3.4 คำประสมประเภทคำบุพบท ผู้วิจัยพบคำประสมชนิดนี้ เพียงหนึ่งคำเท่านั้น คำประสมดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง ส่วนประกอบมาจากหมวดคำอาการกริยา คำบุพบท สามารถเกิดร่วมกันได้ดังนี้

อาการกริยา + คำบุพบท
 lipah padɔ > lipah padɔ
 "ปล่อย, พัน, ผ่าน" "เมื่อ, จาก, ใน, ที่" "หลังจาก"

กล่าวโดยสรุปคำประสมในภาษามลาญถิ่นมี 4 ประเภทจำแนกจาก ชนิดของคำประสมได้ดังนี้

1. คำประสมประเภทคำนามมีโครงสร้าง 2 แบบคือ แบบไม่มีส่วนประกอบใดเป็นหน่วยสร้าง กับแบบที่มีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้าง คำประสมประเภทนี้มีจำนวนทั้งหมด 606 คำจากจำนวนคำประสมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 85.35

2. คำประสมประเภทคำกริยา แบ่งย่อยได้ 2 ประเภทคือ

2.1 คำประสมประเภทอาการกริยา มีโครงสร้างเป็นแบบไม่มีส่วนประกอบส่วนใดเป็นหน่วยสร้างคำประสมประเภทนี้มีจำนวน 13 คำ จากจำนวนคำประสมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 1.83

2.2 คำประสมประเภทอาการกริยา มีโครงสร้าง 2 แบบคือ แบบไม่มีส่วนประกอบส่วนใดเป็นหน่วยสร้าง กับแบบที่มีส่วนประกอบส่วนหนึ่งเป็นหน่วยสร้าง คำประสมประเภทนี้มีจำนวน 45 คำจากจำนวนคำประสมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 6.37

3. คำประสมประเภทคำคุณศัพท์มีโครงสร้างเป็นแบบไม่มีส่วนประกอบส่วนใดเป็นหน่วยสร้าง คำประสมประเภทนี้มีจำนวน 45 คำ

คิดเป็นร้อยละ 6.37

4. ค่าประสมประเภทคำพบที่มีโครงสร้างเป็นแบบไม่มี
ส่วนประกอบส่วนใดเป็นหน่วยสร้าง ค่าประสมประเภทนี้มีจำนวน 1 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 0.14

3.4 ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบคำประสมภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ของส่วนประกอบคำประสม
และการเรียงลำดับของคำในหน่วยสร้างคำประสมจาก 3.1 จำแนกคำประสม
ภาษามลายูถิ่นเป็น 3 ชนิด ดังนี้

3.4.1 คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดร่วม (coordinative
endocentric compound) คือ คำประสมที่มีส่วนประกอบทั้งหมดไม่ว่า
ส่วนประกอบใดสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างคำประสมได้ ตัวอย่าง

ส่วนหลัก	ส่วนหลัก	คำประสม
sukw	xiyw	sukw xiyw
หัวเราะ	ลำพองใจ, กระหยิ่ม, ร่าเริง	สนุกสนาน, ร่าเริง

นำส่วนหลักทั้งสองส่วนมาแทนที่คำประสม

- budw? budw? sukw xiyw banw?

เด็กๆ สนุกสนาน มาก

- budw? budw? sukw banw?

เด็กๆ หัวเราะ มาก

- budw? budw? xiyw banw?

เด็กๆ ร่าเริง มาก

จะเห็นได้ว่าส่วนหลักทั้งสองคำสามารถเกิดแทนที่คำประสมได้

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าว 11 คำ จากข้อมูลคำประสม

ทั้งหมด 710 คำเช่น

ส่วนหลัก	ส่วนหลัก	คำประสม
pan ^d e	hino	pan ^d e hino
มอง	ดูหมิ่น	ดูถูก, เหยียดหยาม
hido?	kile?	hido? kile?
มีชีวิต	กลับ, คืน	คืนชีพ, ฟิ้นขึ้นมาใหม่

3.4.2 คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยาย (subordinative endocentric compound) คำประสมประเภทนี้จะมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างคำประสมได้ ดังตัวอย่าง

ส่วนหลัก	ส่วนขยาย	คำประสม
lado	bisa	lado bisa
พริก	ใหญ่	พริกหยวก

นำส่วนประกอบทั้งสองส่วนมาแทนที่หน่วยสร้างคำประสม

-sayo bili lado bisa

ฉิ่น ^{ชื้อ} พริกหยวก

-sayo bili lado

ฉิ่น ^{ชื้อ} พริก

*sayo bili bisa³

ฉิ่น ^{ชื้อ} ใหญ่

จะเห็นได้ว่าคำประสมดังกล่าวจะมีส่วนประกอบส่วนหนึ่งซึ่งสามารถแทนที่หน่วยสร้างคำประสมได้ ส่วนประกอบส่วนนั้นจะเป็นส่วนหลักของคำประสม คำประสมประเภทนี้จำแนกย่อยได้ 2 ประเภทดังนี้

³ *สัญลักษณ์แสดงว่าประโยคผิดไวยากรณ์และไม่มีใช้ในภาษา

3.4.2.1 คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงสร้างปกติ (syntactically subordinative endocentric compound) คำประสมประเภทนี้จะมีการเรียงลำดับคำซึ่งเป็นส่วนประกอบคำประสม คล้ายคลึงกับการเรียงลำดับคำในโครงสร้างนามวลี และคุณศัพท์วลีของภาษาซึ่งส่วนหลักจะอยู่หน้าส่วนขยาย ดังนี้

-ɕumɔh kitɕi? นามวลี (คำนาม + คำคุณศัพท์)

"บ้าน" "เล็ก"

-tɕiɔŋ mase คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงสร้างปกติ

"มะเขือเทศ" (คำนาม+คำคุณศัพท์)

-mɔle? banɔ? คุณศัพท์วลี (คำคุณศัพท์ + คำวิเศษณ์)

"สวย" "มาก"

-hite manih คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงสร้างปกติ

"ดำซ้ำ" (คำคุณศัพท์ + คำคุณศัพท์)

คำประสมประเภทนี้สามารถจำแนกย่อยได้ 2 ประเภทตามลักษณะทางความหมาย ดังนี้

ก) ความหมายของคำประสมเหมือนหรือคล้ายคลึงกับความหมายของส่วนหลัก ผู้วิจัยคำประสมที่มีลักษณะดังกล่าวจำนวน 581 คำ เช่น

ส่วนหลัก	ส่วนขยาย	คำประสม
-pise	tɕiɔ	pise tɕiɔ
กล้วย	ไข่	กล้วยไข่
-kule?	kayu	kule? kayu
เปลือก	ไม้	เปลือกไม้

-hite	manih	hite manih
สีดำ	หวาน	ดำช้า
-katce	biloh	katce biloh
ถั่ว	ผ่า, ผ่าตัด	ถั่วเขียวซีก
-suwa?	duwi?	suwa? duwi?
ป้อน	เงิน	ให้สินบน
-kaki	limo	kaki limo
เท้า, ตีน	ห้า	ทางเท้า, ฟุตบาท
-be? + (kaig badzu)	be? kaig badzu	กระเป๋ใส่เสื้อผ้า
กระเป๋	เสื้อผ้า	
-(?ase + lima)	nipih	?ase lima nipih
ส้ม	บาง	มะนาว
-?uba? + (sim ^o - ?upu?)	?uba? simo ?upu?	ยากำจัดหญ้า ⁴
ยา	พ่นหญ้า	

ข) ความหมายของคำประสมแตกต่างกันไปจากคำที่เป็นส่วน

ประกอบ ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีลักษณะดังกล่าวจำนวน 40 คำ เช่น

ส่วนหลัก	ส่วนขยาย	คำประสม
-kaki	tinu	kaki tinu "เจ้าชู้"
"เท้า, ตีน"	"เพศหญิง"	
-tilino	nipih	tilino nipih "หูเบา"
"หู"	"บาง"	
-mato	dzino?	mato dzino? "ตาถั่ว"
"ดวงตา"	"เชื่อง"	
-muko	maya?	muko maya? "หน้าซัด, ใจ"
"ใบหน้า"	"ศพ"	

⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ค หน้า 118

3.4.2.2 คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงไม่ปกติ (asyntactically endocentric compound) คำประสมประเภทนี้จะมีการเรียงลำดับคำซึ่งเป็นส่วนประกอบแตกต่างออกไปจากการเรียงลำดับคำในโครงสร้างนามวลีและอกรรมกริยาวลีของภาษา ดังนี้

-sayo ʋado badzu hite (คำนาม + คำคุณศัพท์)

นามวลี

"ฉัน" "มี" "เสื้อสีดำ"

-diyɔ doʔ panah piɔoʔ (คำคุณศัพท์ + คำนาม)

คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงสร้างไม่ปกติ

"เขา" "กำลัง" "โกรธ"

-dzale banɔʔ (อกรรมกริยา + คำวิเศษณ์)

อกรรมกริยาวลี

"เดิน" "มาก"

-sayo gɪlaʔ matɔ (อกรรมกริยา + คำนาม)

คำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงสร้างไม่ปกติ

"ฉัน" "หน้ามืด"

คำประสมประเภทนี้สามารถจำแนกย่อยได้ 2 ประเภทตามลักษณะทางความหมายดังนี้

ก) ความหมายของคำประสมเหมือนหรือคล้ายคลึงความหมายของส่วนหลัก ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีลักษณะดังกล่าวจำนวน 13 คำ เช่น

ส่วนขยาย	ส่วนหลัก	คำประสม
-bbikah	binɔɔ	bbikah binɔɔ
รอย, ร่องรอย	เม็ย	เม็ยเก๋า
-gɪlaʔ	matɔ	gɪlaʔ matɔ
มืด	ตา	หน้ามืด, จะเป็นลม

ข) ความหมายของคำประสมแตกต่างไปจากคำที่เป็นส่วนประกอบ ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีลักษณะดังกล่าวจำนวน 13 คำ เช่น

ส่วนขยาย	ส่วนหลัก	
-panah	piɕoʔ	panah piɕoʔ
ร้อน	ท้อง	โกรธ, โหมโท
-kixah	pida	kixah pida
แข็ง	ท้อง	ดีด, หัวดีด
-tim ^o	namo	tim ^o namo
โพล่, ปรากฏ	ชื่อ	มีชื่อเสียง

3.4.3 คำประสมประเภทไว้ศูนย์ (exocentric compound)

คำประสมประเภทนี้ส่วนประกอบทั้งหมดไม่ว่าส่วนใดไม่สามารถแทนที่หน่วยสร้าง
คำประสมได้ ดังตัวอย่าง

ส่วนประกอบ	คำประสม
make duwiʔ	make duwiʔ
กิน เงิน	"รับสินบน"

นำส่วนประกอบมาแทนที่คำประสม

๗๖๕c	nin	<u>make duwiʔ</u>
คน	นี้	รับสินบน
*๗๖๕c	nin	<u>make</u>
คน	นี้	กิน
*๗๖๕c	nin	<u>duwiʔ</u>
คน	นี้	เงิน

จะเห็นได้ว่าส่วนประกอบทั้งสองส่วนไม่สามารถเกิดแทนที่คำประสมได้

คำประสมประเภทนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

3.4.3.1 คำประสมไว้ศูนย์ที่มีโครงสร้างปกติ

(syntactically exocentric compound) คำประสมประเภทนี้จะมีการ
เรียงลำดับคำซึ่งเป็นส่วนประกอบคำประสมคล้ายคลึงกับโครงสร้างกริยาวลี และ

บุพพทวลีในภาษา ดั่งนี้

-make nasi? (สกรรมกริยา + คำนาม)

สกรรมกริยาวลี

"กิน" "ข้าว"

-sayo lika? piɔo? (สกรรมกริยา + คำนาม)

คำประสมไว้ศูนย์ที่มีโครงสร้างปกติ

"ฉัน" "ตั้งท้อง"

-di xumɔh (คำบุพพท + คำนาม)

บุพพทวลี

"ที่" "บ้าน"

-sayo dudo? di dale xumɔh (คำบุพพท + คำนาม)

คำประสมไว้ศูนย์ที่มีโครงสร้างปกติ

"ฉัน" "อยู่" "ที่" "ห้องนอน"

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีลักษณะดังกล่าวจำนวน 50 คำ เช่น

suwa? duwi? suwa? duwi? "ให้สินบน"

"ป้อน" "เงิน" (สกรรมกริยา)

(สกรรมกริยา) (คำนาม)

dime panah dime panah "เป็นไข้ตัวร้อน, ร้อนใน"

"เป็นไข้" "ร้อน" (อกรรมกริยา)

(อกรรมกริยา) (คำคุณศัพท์)

3.4.3.2 คำประสมประเภทไว้ศูนย์ที่มีโครงสร้างไม่ปกติ

(asyntactically exocentric compound) คือคำประสมประเภทนี้จะมี

การเรียงลำดับคำซึ่งเป็นส่วนประกอบคำประสมต่างออกไปจากการเรียงลำดับคำ

ในโครงสร้างลักษณะนามวลี ดั่งนี้

-piɔe duwɔ buwɔh (คำนาม + คำบอกจำนวน + ลักษณะนาม)

ลักษณะนามวลี

"กล้วย" "สอง" "ใบ"

-patoh katow (ลักษณะนาม + สกรรมกริยา)

คำประสมไร้ศูนย์ที่มีโครงสร้างไม่ปกติ

"สุภาสิต"

ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีลักษณะดังกล่าวจำนวน 2 คำ คือ

ส่วนประกอบ		คำประสม
buku	lali	buku lali
"ข้อ"	"สะลิมสะลือ"	"ตาตุ่ม"
(ลักษณะนาม)	(อกรรมกริยา)	
patoh	katow	patoh katow
"คำ"	"ว่า"	"สุภาสิต"
(ลักษณะนาม)	(สกรรมกริยา)	

จากตารางสรุปประเภทคำประสมจำแนกตามความสัมพันธ์ของส่วนประกอบและการเรียงลำดับของคำที่เป็นส่วนประกอบ (หน้า 54) จะเห็นได้ว่าคำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายพบมากที่สุด โดยเฉพาะคำประสมเข้าสู่ศูนย์ชนิดขยายที่มีโครงสร้างปกติ และความหมายของคำประสมเหมือนหรือคล้ายคลึงกับส่วนหลักพบมากที่สุด คือจำนวน 581 คำจากคำประสมทั้งหมด 710 คำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 81.83 และรองลงมาคือ คำประสมไร้ศูนย์ที่มีโครงสร้างปกติ มีจำนวน 49 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.04 และคำประสมไร้ศูนย์ที่มีโครงสร้างไม่ปกติพบน้อยที่สุด คือจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.28

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทค่าประสม	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ
1. ค่าประสมเข้าสู่ศูนย์นิคมร่วม	11 ค่า	1.55
2. ค่าประสมเข้าสู่ศูนย์นิคมชาย		
2.1 ค่าประสมเข้าสู่ศูนย์นิคมชายที่มีโครงสร้างปกติ	621 ค่า	87.46
ก. ความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงส่วนหลัก	581 ค่า	81.83
ข. ความหมายแตกต่างไปจากค่าที่เป็นส่วนประกอบ	40 ค่า	5.63
2.2 ค่าประสมเข้าสู่ศูนย์นิคมชายที่มีโครงสร้างไม่ปกติ	16 ค่า	2.25
ก. ความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงส่วนหลัก	13 ค่า	1.66
ข. ความหมายแตกต่างไปจากค่าที่เป็นส่วนประกอบ	13 ค่า	1.66
3. ค่าประสมไร้ศูนย์	52 ค่า	
3.1 ค่าประสมไร้ศูนย์ที่มีโครงสร้างปกติ	50 ค่า	7.04
3.2 ค่าประสมไร้ศูนย์ที่มีโครงสร้างไม่ปกติ	2 ค่า	0.28
	710 ค่า	100%

ตารางที่ 1 ตารางแสดงประเภทของค่าประสมจำแนกตามความสัมพันธ์ของส่วนประกอบ และการเรียงลำดับของค่าในส่วนประกอบ